

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧОРТКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПІДПРИЄМНИЦТВА І БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ЧННІБ ЗУНУ

Надія КУЛЬЧИЦЬКА

Надія Кульчицька
28 серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-
педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

Віктор Островерхов
31 серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 07 Управління та адміністрування
спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма – Фінанси, банківська справа та
страхування

кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	2	4	28	14	3	6	99	150	4
Заочна	2	4,5	8	4	-	-	138	150	5

Чортків – ЗУНУ
2023

Робочу програму склала к.е.н., доцент ІНЕСА ВЕРБІЦЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін (протокол № 1 від 28.08.2023 р.)

Завідувач кафедри

ЛЮДМИЛА ДЕРМАНСЬКА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», протокол № 1 від 28.08.2023р

Керівник групи
забезпечення спеціальності

ОЛЬГА КИРИЛЕНКО

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ”**

I. Опис дисципліни “Фінанси підприємств”

Дисципліна - „Фінанси підприємств”	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS-5	Галузь знань - 07 «Управління та адміністрування»	Статус дисципліни: Дисципліна циклу за вибором навчального закладу Мова викладання- українська
Кількість залікових модулів - 3	Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки – Денна - 2 Заочна - 2 Семестр – Денна – 4 Заочна – 4; 5
Кількість змістовних модулів – 2	Освітньо-професійна програма – “Фінанси, банківська справа та страхування”	Лекції: Денна форма – 28 год. Заочна форма – 8 год. Практичні заняття: Денна форма – 14 год. Заочна форма – 4 год.
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти - бакалавр	Самостійна робота: Денна – 99 год., Тренінг – 6 год. Заочна – 138 год. Індивідуальна робота: (КПЗ) - 3
Тижневих годин: Денна форма навчання – 10 год., Аудиторних годин: 3 год.		Вид підсумкового контролю - залік

2.1. МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Становлення в Україні ринкової інфраструктури суттєво змінює економічне, інформаційне і правове середовище функціонування підприємств, зміст їхньої фінансової діяльності. Фінанси підприємств є підґрунтям фінансової системи країни, оскільки суттєво впливають на її фінансовий стан, що потребує поліпшення фінансової діяльності суб'єктів господарювання всіх форм власності в усіх сферах діяльності

Метою дисципліни "Фінанси підприємств" є вивчення сукупності фінансових відносин як специфічної форми суспільних відносин, підсистеми економічного базису, а також отримання студентами базових знань з питань теорії та практики фінансових відносин суб'єктів господарювання. Дисципліна передбачає вивчення студентами системи фінансово-кредитних відносин у взаємозв'язку з економічним механізмом функціонування виробництва в ринкових умовах.

Предмет дисципліни «Фінанси підприємств» - система фінансово-економічних відносин, які виникають у процесі поточної та інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва: фінансові відносини, що виникають між юридичними особами та державою, кредитнофінансовими інститутами фізичними особами та іншими суб'єктами господарювання

2.2. ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ:

- засвоїти теоретичні основи сутності та функціонального призначення фінансів підприємств;
- розуміти економічний зміст фінансових ресурсів підприємств, знати методи та джерела їх формування;
- засвоїти основи організації фінансових відносин між підприємствами та їх засновниками, державою, банками, страховими компаніями, іншими суб'єктами господарювання, а також між структурними підрозділами підприємства;
- вивчити систему оподаткування підприємств та розуміти її вплив на фінансову діяльність суб'єктів господарювання – юридичних осіб;
- оволодіти знаннями щодо порядку здійснення фінансової санації та фінансових аспектів банкрутства підприємств;
- набути навичок практичної фінансової роботи на підприємстві за такими напрямками: фінансове прогнозування і поточне планування, поточна і оперативна фінансова робота, аналіз і контроль за виробничо-господарською та фінансовою діяльністю.

У результаті вивчення дисципліни "Фінанси підприємств" **студент повинен знати:**

- суть фінансів, їх роль і функції;
- принципи побудови та основні ланки фінансово-кредитної системи;
- діючі положення про здійснення розрахункових операцій в готівковій та безготівковій формах;
- організацію фінансової роботи на підприємстві;
- систему платежів у державні та позабюджетні фонди;
- суть та функції податків, види податків, податкову систему України, порядок нарахування та сплати основних видів податків;
- технологію проведення фінансових розрахунків та визначення фінансових результатів у господарствах різних форм власності і господарювання,
- вимоги щодо руху виробничих фондів підприємства, фінансове планування та прогнозування; – аналіз фінансової діяльності господарюючих суб'єктів.

вміти:

- поєднувати теоретичні знання предмету з виробленням практичних навичок;
- приймати власні оптимальні рішення з урахуванням об'єктивних і суб'єктивних чинників;
- оцінювати різноманітні форми фінансування підприємств та організувати ефективне використання фінансових ресурсів.

3. Зміст дисципліни «Фінанси підприємств»**Змістовий модуль 1. Теоретичні засади фінансів підприємств, зміст фінансової діяльності та організація фінансової роботи на підприємстві.****Тема 1. Теоретичні основи фінансів підприємств.**

Поняття і сутність фінансів підприємств. Функції фінансів як внутрішня властивість і форма прояву їх сутності. Фінанси підприємств в умовах формування ринкової економіки.

Сфери фінансових відносин підприємств. Фінансові відносини між структурними підрозділами підприємств, між підприємствами та суб'єктами господарювання, з державою, з банками, зі страховими компаніями.

Грошові доходи, фонди грошових коштів, фінансові ресурси підприємств. Методи і способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування фінансових ресурсів: внутрішні і зовнішні. Власні, позичені і залучені кошти. Державне регулювання формування фінансових ресурсів підприємств.

Основні принципи організації фінансів підприємств: фінансова незалежність; відповідальність за результати діяльності; комерційний розрахунок (самоокупність, самофінансування); формування фінансових резервів, розмежування коштів на власні й позичені.

Особливості організації фінансів підприємств в залежності від форми власності, галузі економіки, організації бізнесу, сфери діяльності.

Фінансова діяльність підприємства. Зміст, завдання й організація фінансової роботи на підприємствах. Організація управління фінансовими ресурсами підприємства.

Література: 2, 3, 4, 6, 12, 16, 19, 25.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств.

Сутність і значення грошових розрахунків в діяльності підприємств, принципи їх організації.

Порядок відкриття підприємствами рахунків у банківських установах. Види рахунків.

Форми безготівкових розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, платіжними вимогами, акредитивами, чеками, векселями.

Розрахунки при наданні факторингових послуг підприємствам, вимоги до їх проведення і сфера використання.

Готівкові розрахунки на підприємствах і сфера їх застосування. Організація готівкових розрахунків.

Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності. Порядок пред'явлення претензій за розрахунками. Фінансові і адміністративні санкції в системі грошових розрахунків і платежів.

Література: 12, 18, 19.

Тема 3. Грошові надходження підприємств.

Економічна характеристика, склад і класифікація грошових надходжень підприємств.

Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) як основне джерело грошових надходжень на підприємстві. Фактори, які впливають на обсяг виручки. Визначення моменту реалізації: касовий метод та метод нарахувань, їх зв'язок та відмінність від способів визначення факту реалізації при оподаткуванні. Специфіка формування виручки від реалізації на підприємствах окремих галузей економіки.

Методи планування виручки від реалізації продукції: прямий, укрупнений та комбінований, особливості їх використання.

Ціноутворення на підприємстві. Класифікація цін. Склад і структура цін.

Грошові надходження від іншої операційної діяльності, їх склад. Надходження від фінансової, інвестиційної діяльності та від іншої звичайної діяльності, приклади їх розрахунків.

Розподіл виручки і формування грошових ресурсів підприємств. Оперативний контроль на підприємстві за надходженням виручки від реалізації продукції (робіт, послуг).

Література: 4, 10, 12, 13, 25.

Тема 4. Формування та розподіл прибутку.

Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства: економічна сутність, функції, його склад і структура.

Валовий прибуток підприємства (прибуток від реалізації продукції), порядок його визначення. Фактори, які впливають на формування прибутку від реалізації. Собівартість реалізованої продукції та її ціна, їх вплив на розмір валового прибутку. Методи планування прибутку від реалізації продукції.

Операційний прибуток підприємства: алгоритм обчислення, складники. Адміністративні витрати та витрати на збут, їх формування. Прибуток від іншої операційної діяльності. Прибуток від фінансових операцій.

Визначення прибутку до оподаткування.

Розподіл прибутку між державою та господарюючими суб'єктами. Формування чистого прибутку підприємств і його використання: на створення резервного фонду, на виплату дивідендів, на поповнення статутного фонду. Нерозподілений прибуток підприємства.

Література: 15, 19, 20, 22.

Тема 5. Оподаткування підприємств.

Система оподаткування підприємств, її призначення. Види податків, що сплачують підприємства і джерела їх сплати. Механізм і напрямки впливу оподаткування на фінансово-господарську діяльність підприємств.

Непрямі податки та їх вплив на фінансово-господарську діяльність господарюючих суб'єктів. Акцизний податок: характеристика основних елементів. ПДВ: платники податку; об'єкти оподаткування; порядок визначення оподаткованого обороту; пільги; порядок

відшкодування сум перевищення податкового кредиту над податковими зобов'язаннями. Мито і митні платежі.

Прямі податки, що їх сплачують підприємства. Податок на прибуток підприємств. Порядок визначення оподаткованого прибутку. Вплив оподаткування прибутку на фінансово-господарську та інвестиційну діяльність підприємств.

Місцеві податки і збори, які сплачують підприємства (єдиний податок, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, збір за місця для паркування транспортних засобів, збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, туристичний збір). Плата за землю (земельний податок, орендна плата). Інші податки і збори, які сплачуються підприємствами (збір за першу реєстрацію транспортного засобу, екологічний податок, плата за користування надрами, збір за спеціальне використання води тощо).

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Спеціальні податкові режими для юридичних осіб. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб (єдиний податок). Особливості оподаткування суб'єктів господарювання в окремих сферах діяльності.

Література: 2, 6, 7, 12, 13, 21.

Змістовий модуль 2. Капітал підприємства та джерела його формування. Оцінка фінансового стану та фінансове планування на підприємстві.

Тема 6. Оборотні активи (кошти).

Сутність оборотних активів та їх організація. Склад, розміщення і джерела формування оборотних коштів. Власні, залучені і позичені оборотні кошти.

Необхідність і методи визначення потреби в оборотних коштах. Метод прямого розрахунку і сфера його застосування. Нормування оборотних коштів: поняття норм і нормативів. Обчислення потреби в оборотних коштах у виробничих запасах сировини та матеріалів. Нормування оборотних коштів в незавершеному виробництві, в запасах готової продукції на складі, у витратах майбутніх періодів, малоцінних та швидкозношуваних предметів та в інших елементах. Поняття сукупного нормативу, визначення понаднормативних залишків та незаповнення нормативу. Економічний метод визначення потреби в оборотних коштах.

Планування і фінансування приросту нормативу власних оборотних коштів. Основні джерела приросту власних оборотних коштів.

Показники стану і ефективності використання оборотних коштів. Контроль за раціональним використанням оборотних коштів.

Література: 12, 13, 19, 21, 24.

Тема 7. Кредитування підприємств.

Необхідність збалансування матеріальних і фінансових ресурсів підприємств – основа залучення кредитів.

Форми кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств: банківський, комерційний, лізинговий, іпотечний, бланковий, державний. Класифікація банківських кредитів: за строками користування, за забезпеченням, за ступенем ризику, за методами надання, за строком погашення. Визначення потреби підприємства в кредитних ресурсах. Зміст та порядок укладання кредитного договору, відповідальність сторін за виконання його умов. Принципи кредитування.

Способи отримання кредитів. Оцінка кредитоспроможності підприємства. Методи забезпечення повернення кредитів. Порядок погашення кредиту. Позичковий процент: методика обчислення, джерела сплати та його вплив на фінансово-господарську діяльність.

Товарний (комерційний) кредит, умови його отримання підприємствами, та погашення. Лізингове кредитування підприємств. Особливості одержання та повернення державного кредиту.

Література: 6, 7, 12, 13, 19, 21.

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів.

Суть, склад і структура основних засобів підприємств, види їх вартісної оцінки (первісна, залишкова, справедлива, відновлювальна, ліквідаційна).

Просте і розширене відтворення основних засобів, джерела відтворення. Знос і амортизація основних засобів. Фізичний і моральний знос. Амортизація основних засобів як основне джерело їх відтворення. Методи розрахунку амортизаційних відрахувань, які використовуються в Україні: відповідно до Податкового кодексу України та Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: прямолінійний метод, метод зменшення залишкової вартості, метод прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний і виробничий методи. Амортизаційна політика підприємства.

Капітальні вкладення як важливий спосіб відтворення основних засобів, їх склад. Джерела фінансування капітальних вкладень. Власні фінансові ресурси підприємств: амортизаційні відрахування, чистий прибуток, джерела фінансування, які виникають при господарському способі здійснення капіталовкладень. Залучення коштів від інших господарюючих суб'єктів: продаж акцій, пайові внески. Кредитування відтворення основних засобів. Державне фінансування капітальних вкладень. Ремонт основних засобів і його фінансове забезпечення.

Показники стану і ефективності використання основних засобів: фондвіддача, фондоємність, фондоозброєність, коефіцієнт зносу тощо.

Література: 6, 7, 12, 13, 15, 22.

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств.

Фінансовий стан підприємства: суть, необхідність і значення його оцінки. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства: фінансова звітність та інші джерела інформації, які використовуються для цих цілей. Показники фінансового стану підприємства.

Суть ліквідності підприємства. Фактори, що впливають на стан ліквідності підприємства. Показники ліквідності і методика їх визначення. Оцінка показників ліквідності.

Поняття платоспроможності підприємства, фактори, що впливають на неї. Показники платоспроможності і методика їх обчислення. Оцінка показників платоспроможності.

Фінансова стійкість підприємства. Система показників, що характеризують фінансову стійкість підприємства, методика їх розрахунку та оцінки. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. Прогнозування змін фінансового стану підприємства.

Література: 7, 9, 10, 14, 16, 17, 18, 21, 22.

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах.

Фінансова стратегія підприємств. Фінансове планування як процес визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах. Зміст і завдання фінансового планування на мікрорівні.

Методи фінансового планування: балансовий, програмно-цільовий, нормативний та метод коефіцієнтів (екстраполяції).

Інформаційне забезпечення фінансового планування. Аналіз фінансових показників звітного періоду. Показники фінансово-господарської діяльності планового періоду як вихідна база для фінансового планування.

Фінансовий план як невід'ємна складова бізнес-плану. Зміст та структура поточного фінансового плану підприємства (балансу доходів та видатків).

Розрахунок показників доходної і видаткової частини фінансового плану. Виконання фінансового плану. Порядок складання перевірконої таблиці до фінансового плану.

Оперативне фінансове планування: зміст і призначення. Характеристика розділів і статей платіжного календаря.

Бюджетування як форма фінансового планування на підприємстві.

Література: 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19.

Тема 11. Фінансова санація та банкрутство підприємств.

Фінансова санація на підприємстві: причини та необхідність проведення, економічний зміст та класична модель здійснення. Санаційний аудит. Розробка плану санації.

Внутрішньогосподарський механізм фінансової стабілізації. Мобілізація внутрішніх фінансових джерел санації.

Санація шляхом реорганізації (реструктуризації) підприємства. Роль приватизації в забезпеченні санаційних процесів суб'єктів підприємництва – юридичних осіб. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні підприємстваборжника. Фінансова участь персоналу в санації підприємства. Державна фінансова підтримка санації підприємств.

Реалізація плану фінансової санації підприємства як завершений етап санаційного процесу.

Банкрутство підприємства: суть, причини виникнення і процедура встановлення. Оцінка внутрішніх і зовнішніх факторів фінансової неспроможності підприємств. Порядок оголошення підприємства банкрутом. Методики діагностики (прогнозування) ймовірності банкрутства.

Література: 1, 3, 6, 7, 10, 16, 24.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ “Фінанси підприємств”

(денна форма)

Назва теми	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	Інд. робота	Тренінг	Контр. заходи
Змістовий модуль 1. Поняття й сутність фінансів підприємств, організація фінансової діяльності та фінансової роботи на підприємстві.						
Тема 1. Теоретичні основи фінансів підприємств	2	1	9	-	-	Поточ. опит. і тестув.
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	4	2	9	-	-	Поточ. опит. і тестув.
Тема 3. Грошові надходження підприємств	2	1	9	0,5	1	Поточ. опит. і тестув., задачі
Тема 4. Формування та розподіл прибутку	4	2	9	0,5	1	Поточ. опит. і тестув., задачі
Тема 5. Оподаткування підприємств	2	1	9	-	1	Змістовий модуль 1
Змістовий модуль 2. Капітал підприємства та джерела його формування. Оцінка фінансового стану підприємства.						
Тема 6. Оборотні активи (кошти)	2	1	9	0,5	-	тести
Тема 7. Кредитування підприємств	2	1	9	-	-	кейси
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	2	1	9	0,5	1	Тести, питання, ситуаційні завдання
Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств	4	2	9	-	1	Тести, питання, ситуаційні завдання, задачі
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах	2	1	9	0,5	1	Тести, питання, ситуаційні завдання
Тема 11. Фінансова санація та банкрутство підприємств	2	1	9	0,5	-	Ректорська контрольна робота
Разом	28	14	99	3	6	

(заочна форма)

Назва теми	Кількість годин
------------	-----------------

	Лекції	Практ. заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Поняття й сутність фінансів підприємств, організація фінансової діяльності та фінансової роботи на підприємстві.				
Тема 1. Теоретичні основи фінансів підприємств	1	1	13	Усне опитування, Тестові завдання, розв'язок задач
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	1		13	
Тема 3. Грошові надходження підприємств	1	1	12	Усне опитування, Тестові завдання, розв'язок задач
Тема 4. Формування та розподіл прибутку	1		13	
Тема 5. Оподаткування підприємств	-	-	13	
Змістовий модуль 2. Капітал підприємства та джерела його формування. Оцінка фінансового стану підприємства.				
Тема 6. Оборотні активи (кошти)	1	1	12	Усне опитування, тестові та кейсові завдання
Тема 7. Кредитування підприємств	1		12	
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	1	1	13	Усне опитування, тестові та кейсові завдання
Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств	1		12	
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах	-	-	12	
Тема 11. Фінансова санація та банкрутство підприємств	-	-	13	
Разом	8	4	138	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття № 1

Тема: Теоретичні основи фінансів підприємств

Мета: розкрити сутність фінансів підприємств, їхнє місце у фінансовій системі; з'ясувати склад фінансових ресурсів, необхідних підприємству для фінансування виробничого процесу; розкрити зміст та завдання фінансової діяльності підприємства.

Питання для обговорення:

1. Сутність, значення та функціональне призначення фінансів підприємств.
2. Сфери фінансових відносин підприємств, їх характеристика.
3. Фінансові ресурси підприємств: склад і характеристика.
4. Основні принципи організації фінансів підприємств.
5. Фінансова діяльність підприємства: зміст і основні завдання. Напрямки організації фінансової роботи на підприємстві.
6. Дискусійне обговорення питань щодо необхідності здійснення фінансової роботи на підприємствах за умов воєнного стану, розв'язування тестових завдань

Література: 2, 3, 4, 6, 8, 12, 16, 19, 20, 25.

Практичне заняття № 2

Тема: Організація грошових розрахунків підприємств

Мета: знати особливості організації грошових розрахунків підприємств; давати характеристику сутності та порядку проведення готівкових і безготівкових розрахунків підприємства; розуміти значення розрахунковоплатіжної дисципліни для підприємства.

Питання для обговорення:

1. Грошові розрахунки на підприємстві: сутність і принципи організації.
2. Види банківських рахунків, порядок їх відкриття та використання коштів на рахунках підприємства.
3. Форми безготівкових розрахунків у господарському обороті. Характеристика основних розрахункових документів.
4. Готівкові розрахунки на підприємствах.
5. Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності.
6. Дискусійне обговорення питань щодо впливу стану платіжно-розрахункової дисципліни на фінансове становище суб'єкта господарювання, розв'язування тестових завдань та рейсових завдань.

Література: 12, 18, 19.

Практичне заняття № 3

Тема: Грошові надходження підприємств

Мета: розкрити сутність грошових надходжень підприємств, їхню класифікацію; набути навичок з проведення розрахунків доходів від основної діяльності підприємства та інших видів його діяльності.

Питання для обговорення:

1. Склад, класифікація і характеристика грошових надходжень підприємства.
2. Доходи (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг), методи планування і контроль за її надходженням.
3. Доходи від операційної, фінансової, інвестиційної та іншої звичайної діяльності.
4. Система ціноутворення на підприємстві. Види, склад і структура цін.
5. Розподіл виручки і формування грошових ресурсів підприємств (валового і чистого доходу).
6. Дискусійне обговорення питання щодо ефективного розподілу грошових ресурсів підприємства та доцільності здійснення інвестиційної та фінансової діяльності суб'єктами господарської діяльності; розв'язування практичних завдань щодо визначення показників валового та чистого доходу; вирішення тестових завдань

Література: 4, 10, 12, 13, 25.

Практичне заняття № 4

Тема: Формування та розподіл прибутку

Мета: розкрити сутність прибутку підприємства та процесів його розподілу; набути навичок з обчислення планової суми прибутку від основної діяльності підприємства; вміти розраховувати показники рентабельності діяльності підприємства та давати оцінку її кінцевим фінансовим результатам.

Питання для обговорення:

1. Зміст прибутку підприємства, його функції, порядок формування та показники вимірювання.
2. Прибуток від реалізації продукції (валовий прибуток) та фактори, які впливають на нього.
3. Методи планування прибутку від реалізації продукції.
4. Операційний прибуток та алгоритм його розрахунку. Формування прибутку до оподаткування.
5. Розподіл та використання прибутку на підприємстві.
6. Дискусійне обговорення питання щодо необхідності управління формування прибутку на підприємстві, розв'язування практичних завдань щодо визначення показників прибутковості підприємства, розрахунок рентабельності; вирішенн тестових завднь

Література: 1, 6, 7, 15, 19, 20, 22.

Практичне заняття № 5

Тема: Оподаткування підприємств

Мета: вміти самостійно давати оцінку податковій системі України; навчитися обчислювати суму податків і зборів, які сплачує підприємство за результатами своєї діяльності.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика системи оподаткування підприємств в Україні.
2. Непрямі податки та їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств.
3. Механізм оподаткування прибутку підприємств.
4. Місцеві податки і збори, які сплачують підприємства.
5. Інші податки і збори, які сплачуються підприємствами (плата за землю, збір за першу реєстрацію транспортного засобу, екологічний податок, плата за користування надрами, збір за спеціальне використання води тощо).
6. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
7. Спеціальні податкові режими для юридичних осіб.
8. Дискусійне обговорення питання щодо тенденцій розвитку та проблемних аспектів оподаткування підприємств за умов воєнного стану, розв'язування практичних завдань щодо розрахунку непрямих та прямих податків, розв'язування тестових та ккйсових завдань

Література: 2, 6, 7, 12, 13, 21.

Практичне заняття № 6

Тема: Оборотні активи (кошти)

Мета: розкрити сутність, склад і структуру оборотних коштів підприємства; з'ясувати окремі аспекти фінансування оборотних активів підприємства; вміти визначати потребу та показники ефективності використання оборотних коштів підприємства.

Питання для обговорення:

1. Економічна сутність, склад і структура оборотних коштів підприємства.
  2. Нормування оборотних коштів прямим методом:
    - а) нормування оборотних коштів у виробничих запасах;
    - б) нормування оборотних коштів у запасах незавершеного виробництва;
    - в) нормування оборотних коштів у запасах готової продукції.
  3. Економічний метод нормування оборотних коштів.
  4. Джерела формування оборотних коштів на підприємстві.
  5. Показники стану та ефективності використання оборотних коштів.
  6. Дискусійне обговорення питання щодо напрямів удосконалення процесу управління оборотними коштами підприємств, факторного аналізу ефективності використання оборотних коштів суб'єктами господарювання; вирішення тестових завдань та практичних завдань щодо нормування оборотних коштів прямим та економічним методом
- Література: 12, 13, 19, 21, 24.

Практичне заняття № 7

Тема: Кредитування підприємств

Мета: вивчити особливості проведення кредитування діяльності підприємства; вміти розраховувати потребу підприємства в кредитних ресурсах та обирати оптимальну форму кредитування.

Питання для обговорення:

1. Класифікація кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств.
2. Банківське кредитування підприємств: а) загальна характеристика банківських кредитів; б) порядок отримання банківського кредиту; в) умови погашення та сплата відсотків за банківський кредит.
3. Комерційний (товарний) кредит, умови його застосування підприємствами.
4. Фінансовий лізинг як особливий кредитний інструмент.
5. Державний кредит: умови отримання та порядок погашення.
6. Дискусійне обговорення питання щодо організації фінансування та кредитування підприємств та шляхи її удосконалення; проблеми кредитування аграрного сектору України в умовах війни

Література: 6, 7, 12, 13, 19, 21.

Практичне заняття № 8

Тема: Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

Мета: розкрити економічний та матеріально-речовий зміст основних засобів підприємства; з'ясувати окремі аспекти відтворення основних засобів підприємства; навчитися визначати показники стану і ефективності використання основних засобів підприємства.

Питання для обговорення:

1. Економічний та матеріально-речовий зміст основних засобів, їх структура, класифікація, відтворення.
2. Основні засоби підприємства: види вартісної оцінки та порядок переоцінки.
3. Показники стану і ефективності використання основних засобів.
4. Фізичний та моральний знос. Амортизація основних засобів.
5. Методи розрахунку амортизаційних відрахувань.

6. Капітальні вкладення: суть і джерела фінансування. Поточний і капітальний ремонт основних засобів.

7. Дискусійне обговорення питання щодо підвищення ефективності відтворення та використання основних засобів підприємств, роль амортизації у процесі відтворення основних фондів, розв'язування практичних завдань щодо використання різних методів нарахування амортизації, вирішення тестових завдань

Література: 6, 7, 12, 13, 15, 22.

Практичне заняття № 9

Тема: Оцінювання фінансового стану підприємств

Мета: розкрити зміст й основні методи та прийоми фінансового аналізу; оволодіти методами оцінювання фінансового стану підприємства; вміти давати об'єктивну оцінку реальному фінансовому стану досліджуваного підприємства.

Питання для обговорення:

1. Необхідність та значення оцінки фінансового стану підприємства.
2. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства.
3. Фінансовий аналіз діяльності підприємства та його завдання.
4. Основні показники фінансового стану підприємства.
5. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів.

6. Дискусійне обговорення питань щодо визначення проблем управління дебіторською заборгованістю підприємства в умовах фінансово-економічної кризи, формування системи антикризового моніторингу фінансово-господарського стану підприємства

Література: 7, 9, 10, 14, 16, 17, 18, 21, 22.

Практичне заняття № 10

Тема: Фінансове планування на підприємствах

Мета: розкрити зміст фінансового планування на підприємствах; набути навичок проведення розрахунків із застосуванням наукових методів фінансового планування, навчитися розробляти фінансові плани підприємства.

Питання для обговорення:

1. Фінансова стратегія підприємства.
2. Зміст, завдання та методи фінансового планування на підприємстві.
3. Поняття поточного фінансового плану, порядок його складання.
4. Зміст і значення оперативного фінансового планування.
5. Бюджетування як форма фінансового планування на підприємстві.
6. Дискусійне обговорення питання щодо особливостей фінансового планування в умовах кризи, практичне завдання щодо розробки фінансового плану суб'єкта господарювання, складання платіжного календаря

Література: 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19.

Практичне заняття № 11

Тема: Фінансова санація та банкрутство підприємств

Мета: набуття навичок з оцінки потенційної загрози банкрутства підприємства та пошуку основних джерел фінансування санаційних заходів; навчитися розробляти заходи фінансової санації підприємства.

Питання для обговорення:

1. Фінансова криза на підприємстві та причини її виникнення.
2. Фінансова санація підприємства: економічний зміст та порядок проведення.
3. Фінансові джерела санації підприємства: а) внутрішні; б) зовнішні;
4. Санація шляхом реструктуризації (реорганізації) підприємств.
5. Фінансові аспекти банкрутства підприємства.
7. Дискусійне обговорення питання щодо визначення санації як стратегічного інструменту антикризового корпоративного управління, диверсифікація фінансових джерел санації підприємств, розв'язування тестових та кейсових завдань

Література: 1, 3, 6, 7, 10, 16, 24.

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) з дисципліни «Фінанси підприємств» виконується самостійно кожним студентом за одним із 4-ох варіантів, розподіл яких здійснюється залежно від першої літери прізвища студента. КПЗ охоплює основні теми дисципліни «Фінанси підприємств» і полягає у проведенні економічних і фінансових розрахунків та обґрунтуванні отриманих результатів, вона представляє собою набір локальних завдань, основною метою яких є виявлення знань студентів щодо організації фінансових відносин суб'єктів господарювання, а також навичок практичної роботи з розрахунку грошових надходжень, відпускних цін, формування фінансових результатів, нормування оборотних коштів, визначення джерел фінансового відтворення основних засобів, аналізу фінансового стану підприємства, виявлення ознак та прогнозування ймовірності банкрутства та ін. КПЗ оформлюється у відповідності зі встановленими вимогами і оцінюється за 100- бальною шкалою.

Виконання КПЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з фінансів підприємств.

ТЕМАТИКА КПЗ:

1. Державний контроль за здійсненням валютних операцій і своєчасним надходженням коштів.
2. Вплив політики лібералізації зовнішньої торгівлі на фінансове становище України.
3. Роль фінансів в міжнародному інтеграційному процесі. інансові аспекти діяльності підприємств з іноземними інвестиціями.
4. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в умовах ринкових перетворень.
5. Розвиток та особливості функціонування малого бізнесу в Україні.
6. Інвестиції та інвестиційна діяльність в умовах переходу до ринку.
7. Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності і господарювання.
8. Наукові основи побудови податкової системи держави.
9. Чи враховані податкові концепції видатних економістів світу при побудові податкової системи України на сучасному етапі?
10. Податкова гіпотеза А.Леффера та її відображення у податковій системі України.
11. Оподаткування процесів споживання в Україні: переваги та вади.
12. Проблеми організації стягнення податків в Україні та шляхи їх вирішення

7. Тренінг з дисципліни «Фінанси підприємств»

Утвердження ринкових засад господарювання у вітчизняній економіці вимагає певних змін у підготовці економістів у вищих учбових закладах. Крім теоретичних знань, важливе

місце відводиться практичним навикам економічної роботи. Таке положення особливо стосується теоретичної і практичної підготовки спеціалістів економічного профілю, майбутніх фахівців фінансистів для суб'єктів господарської діяльності.

Програма тренінгу орієнтована на формування студентами системи базових знань з теорії і практики фінансових відносин суб'єктів господарювання, формування фінансових ресурсів, фінансового планування, організації фінансової діяльності суб'єктів господарювання усіх форм власності та організаційно правових форм. До того ж оволодіння цими положеннями має виробити у студентів навички практичного використання знань щодо фінансових аспектів діяльності підприємств та інших суб'єктів господарювання у процесі прийняття виважених управлінських рішень.

Мета тренінгу з дисципліни «Фінанси підприємств» полягає в наступному:

– засвоєння теоретичних основ фінансів підприємств, організації фінансових відносин між підрозділами підприємств, державою, банками, страховими компаніями та іншими суб'єктами господарювання;

– оволодіння навчачи здійснення аналізу нормативно-правового забезпечення та практичного використання чинного законодавства України, інструктивного матеріалу, безпосередньо пов'язаного з підприємницькою діяльністю;

– практичне застосування методів формування власного та позичкового капіталу суб'єктів господарювання реального сектору економіки;

– аналіз показників фінансового стану підприємства (установи, організації),

– оволодіння методами оцінки фінансового стану підприємств;

– засвоєння методики та техніки виконання розрахунків фінансових показників, умов використання окремих аналітичних методів для всебічного аналізу соціально-економічних процесів;

– складання поточні та оперативні фінансові плани (бюджетування).

Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ступенем вищої освіти «бакалавр».

Проведення тренінгу дозволяє:

– забезпечити засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Фінанси підприємств»;

– розвинути у студентів навички пропонування обґрунтованих рішень, використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів.

Організація і порядок проведення тренінгу

1. **Вступна частина.** Актуалізація теми тренінгового заняття та структуризація процесу його проведення. Ознайомлення студентів з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами. Представлення програми тренінгу.

2. **Організаційна частина.** Встановлення правил проведення тренінгу, формування робочих груп студентів, визначення завдань та розподіл ролей. Забезпечення учасників тренінгу роздатковими матеріалами: таблицями, бланками документів, алгоритмами проведення, інструкціями.

3. **Практична частина.** Виконання тренінгових завдань у групах із використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою). Підготовка презентаційних матеріалів за результатами виконання тренінгового завдання.

4. **Підведення підсумків.** Презентація практичної роботи в групах. Обговорення результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підведення

підсумків, оцінка результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

Тематика тренінгу!

Господарське законодавство. Господарський кодекс України. Поняття і сутність фінансів суб'єктів господарювання. Загальні та специфічні ознаки фінансів суб'єктів господарювання.

Сфери фінансових відносин суб'єктів господарювання. Фінансові відносини всередині підприємства, зовнішні фінансові відносини підприємства: між господарюючими суб'єктами, з державою, з банками, зі страховими компаніями, з іншими учасниками фінансового ринку.

Фінансові ресурси суб'єктів господарювання. Склад та структура фінансових ресурсів. Внутрішні та зовнішні джерела формування фінансових ресурсів. Капітал підприємства як перетворена форма фінансових ресурсів. Власний та залучений капітал, формування статутного капіталу суб'єктів господарювання.

Особливості організації фінансів залежно від форми власності, галузі економіки, організації бізнесу, сфери діяльності. Основні завдання управління фінансами суб'єктів господарювання. Принципи організації фінансів суб'єктів господарювання. Зміст та завдання фінансової роботи.

Економічна характеристика та склад грошових надходжень суб'єктів господарювання. Класифікація грошових надходжень за джерелами їх формування та видами діяльності підприємств.

Доходи суб'єктів господарювання та умови їх визнання згідно з бухгалтерським та податковим обліком.

Доходи від операційної діяльності. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг як основне джерело доходів підприємства. Фактори, що впливають на розмір виручки від реалізації. Методи визначення виручки від реалізації в часі. Планування виручки від реалізації продукції прямим, економічним і комбінованим методами та особливості їх застосування. Прогнозування грошових надходжень від реалізації продукції, робіт, послуг із врахуванням змін дебіторської заборгованості.

Характеристика та склад інших операційних доходів суб'єктів господарювання. Особливості визначення доходів від операційних курсових різниць за операціями в іноземній валюті, від операційної оренди основних засобів та інших операційних доходів. Характеристика окремих видів доходів від інвестиційної та фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Доходи від іншої звичайної діяльності.

Економічна сутність прибутку, його місце та значення в діяльності суб'єктів господарювання. Функції прибутку.

Прибуток від реалізації продукції (валовий прибуток). Фактори, які впливають на його формування. Собівартість реалізованої продукції та її вплив на валовий прибуток. Методи планування прибутку від реалізації продукції. Особливості використання прямого методу, методу затрат на одну гривню реалізованої продукції та економічного (аналітичного) методу.

Формування прибутку від операційної діяльності суб'єктів господарювання. Фактори, що впливають на його розмір та алгоритм його розрахунку. Порядок визначення прибутку до оподаткування.

Розподіл загального прибутку: принципи та етапи розподілу. Чистий прибуток підприємства та його використання. Використання прибутку на поповнення статутного капіталу, формування резервного капіталу та на виплату дивідендів.

Система оподаткування підприємств, її призначення. Види податків, що сплачують підприємства і джерела їх сплати. Механізм і напрямки впливу оподаткування на фінансово-господарську діяльність підприємств. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб (єдиний податок). Особливості оподаткування суб'єктів господарювання в окремих сферах діяльності.

Сутність оборотних коштів суб'єктів господарювання, їх склад, структура, принципи організації. Необхідність та суть нормування оборотних коштів. Методи визначення планової потреби в оборотних коштах та умови їх застосування. Визначення наявності власних оборотних коштів.

Склад і структура основних засобів суб'єктів господарювання. Класифікація основних засобів згідно з податковим та бухгалтерським обліком. Види вартісної оцінки основних засобів. Переоцінка основних засобів, умови її проведення.

Амортизація основних засобів, її суть та значення. Методи амортизаційних відрахувань, які використовуються суб'єктами господарювання в Україні. Використання амортизаційних відрахувань. Проведення індексації балансової вартості груп основних засобів та нематеріальних активів.

Сутність і склад капітальних вкладень (реальних інвестицій). Джерела фінансування капітальних вкладень.

Класифікація кредитів, які використовуються в господарській діяльності суб'єктів господарювання. Банківський, комерційний, лізинговий, державний кредити. Види кредитів: за строками користування, за забезпеченням, за ступенем ризику, за методами надання, за строком погашення. Визначення потреби суб'єктів господарювання у кредитах.

Оцінка фінансового стану суб'єкта господарювання, її необхідність і значення. Показники фінансового стану. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану. Показники фінансової звітності, які використовуються для оцінки фінансового стану.

Ліквідність суб'єкта господарювання. Фактори, що впливають на ліквідність. Показники ліквідності і методика їх визначення. Оцінка показників ліквідності. Платоспроможність суб'єкта господарювання. Фактори, що впливають на платоспроможність. Показники платоспроможності і методика їх обчислення. Оцінка показників платоспроможності.

Фінансова стійкість суб'єкта господарювання. Система показників фінансової стійкості, методика їх розрахунку і оцінки. Комплексна оцінка фінансового стану. Фінансова стратегія суб'єкта господарювання. Фінансове планування як процес визначення потреби у фінансових ресурсах. Зміст і завдання фінансового планування. Бюджетування в системі оперативного фінансового планування.

8. ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Організацією виконання самостійної роботи є глибоке вивчення суті теорії стосовно аналітичної діяльності. Завданнями самостійної роботи кожного студента є опрацювання тем, які не ввійшли в обов'язкові теми курсу дисципліни "Фінанси підприємств", тобто запропоновані теми вважаються факультативними.

Виконання самостійної роботи необхідно починати з вивчення відповідних розділів підручників, навчальних посібників, нормативних актів тощо, що наведені у переліку рекомендованої літератури, а також додаткової літератури і практичних матеріалів, які студент повинен знайти і опрацювати самостійно.

При опрацюванні тем студент повинен поряд з теоретичним висвітленням аспектів теми, дати її аналіз з залученням практичних матеріалів щодо аналітичної діяльності.

№п/п	Тематика	К-ть годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Дискусійні питання сутності та функціонального призначення фінансів підприємств у ринкових умовах господарювання.	2	3
2.	Специфіка та шляхи вдосконалення організації фінансової роботи на вітчизняних підприємствах.	2	5
3.	Модернізація методів фінансового відтворення основних засобів підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід.	4	5
4.	Порівняльна характеристика методів нарахування амортизаційних відрахувань.	2	3
5.	Альтернативні підходи до визначення економічної сутності оборотних коштів підприємства, їх оптимальний склад і раціональне розміщення.	4	5
6.	Характеристика застосовуваних у вітчизняній практиці методів визначення планової потреби в оборотних коштах на підприємстві.	2	3
7.	Сутність і значення системи грошових розрахунків у фінансово-господарській діяльності підприємства, принципи їх організації.	2	3
8.	Оцінка переваг та недоліків різних форм безготівкових розрахунків у господарському обігу підприємств.	2	3
9.	Готівкові розрахунки на підприємстві: суть, сфера застосування та особливості організації.	4	5
10.	Економічна характеристика, склад і класифікація грошових надходжень підприємств. Специфіка визнання доходів у податковому і бухгалтерському обліку.	4	5
11.	Особливості ринкового ціноутворення та характеристика основних методів встановлення оптимального рівня цін на підприємстві.	2	3
12.	Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства, його функціональне призначення, порядок формування та показники вимірювання.	2	5
13.	Проблемні аспекти розподілу та раціонального використання чистого прибутку підприємства.	2	5
14.	Порівняльна оцінка переваг та недоліків існуючих методів розрахунку (планування) прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг) підприємства.	4	5
15.	Фінансове планування як процес визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах: зміст, форми та напрями оптимізації.	2	3
16.	Економічна необхідність, сутність та класифікація кредитів для підприємств.	4	3
17.	Перспективи розвитку сучасних форм банківського кредитування та кредитногарантійного обслуговування підприємств (овердрафт, кредит під облік векселів, акцептний і авальний кредити, факторинг тощо).	2	5
18.	Необхідність, значення та напрями вдосконалення комплексної	2	5

	оцінки фінансового стану підприємства в умовах трансформації економічної системи		
19.	Характеристика діючої системи оподаткування юридичних осіб та концептуальні підходи до її реформування.	2	3
20.	Специфіка оподаткування суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб в Україні та можливість впровадження відповідного позитивного зарубіжного досвіду.	4	3
21.	Фінансова санація підприємств: економічний зміст, порядок здійснення та вдосконалення нормативно-правового забезпечення	4	5
22.	Використання податків для регулювання фінансово-господарської діяльності підприємств	2	3
23.	Фінансово-правові аспекти інституту банкрутства підприємств.	2	3
24.	Проблеми повноти і достовірності інформаційного забезпечення оцінки фінансового стану підприємств.	2	3
25.	Фінанси підприємств в умовах ринкової економіки.	4	5
26.	Фінансовий механізм підприємства: суть, складові елементи та принципи функціонування.	4	3
27.	Особливості організації фінансів підприємств залежно від форми власності, галузі економіки, організації бізнесу, сфери діяльності.	2	5
28.	Основний капітал підприємства, його складові елементи та джерела формування.	4	3
29.	Капітальні вкладення (реальні інвестиції): економічний зміст, джерела та порядок фінансування.	2	5
30.	Ремонт основних засобів і його фінансове забезпечення.	2	4
31.	Вплив амортизаційних відрахувань на результати фінансово-господарської діяльності підприємств.	4	3
32.	Спрощена система оподаткування як альтернатива загальноствановленому порядку оподаткування суб'єктів підприємництва – юридичних осіб.	3	5
33.	Франчайзинг та форфейтинг як нетрадиційні види комерційного кредиту для підприємств.	4	3
34.	Відомі у світовій практиці методи розрахунку оптимальної потреби в матеріальних цінностях на підприємстві.	2	5
35.	Особливості оподаткування суб'єктів господарювання в окремих сферах діяльності.	3	2
	Разом	99	138

9. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ситуативне моделювання, ділові ігри, виконання КППЗ, есе, підготовка і презентація проєктів.

10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Фінанси підприємств» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- Стандартизовані тести;
- Поточне опитування;
- Залікове модульне тестування та опитування;

- Наскрізні проекти;
- Командні проекти;
- Аналітичні звіти, реферати, ессе;
- Розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- Презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- Оцінювання результатів КППЗ;
- Студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- Розрахункові роботи;
- Ректорська контрольна робота;
- Комплексний іспит;
- Екзамен;
- Інші види індивідуальних та групових завдань.

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перекладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перекладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції інституту.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінанси підприємств» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30%	40%	30%
1. Опитування під час занять – 5 балів за тему (1-5 теми) – макс. 25 балів. 2. Модульна контрольна робота – макс. 75 балів	1. Опитування під час занять (6- 11 теми) - 5 балів за тему – макс. 30 балів. 2. Ректорська контрольна робота (1-11 теми) – макс. 70 балів	1. Підготовка КППЗ – макс. 30 балів. 2. Захист КППЗ – макс. 40 балів. 3. Участь у тренінгах – макс. 30 балів

При визначенні оцінки студенту до уваги беруться:

– рівень його теоретичної підготовки, уміння творчо застосовувати одержані теоретичні знання для вирішення практичних завдань, знання правової бази та передових досягнень фінансової науки та практики;

– якість практичної підготовки, вміння проводити необхідні розрахунки і аналіз інформації; навички оцінювання резервів залучення додаткових ресурсів до бюджету; вміння проводити оцінку ефективності видатків бюджету; вміння сформулювати висновки й узагальнення за підсумками проведених розрахунків; розуміння організації управління фінансовими ресурсами територіальної громади, механізмів залучення громадськості до прийняття управлінських рішень;

– уміння використовувати при обґрунтуванні своїх відповідей останні досягнення фінансової науки;

– якість відповіді (обґрунтованість, чіткість, стислість), здатність впевнено та правильно відповідати на теоретичні питання і пояснювати практичні дії, спроможність логічно будувати свій виступ (відповідь), аргументовано відстоювати особисту точку зору; – оволодіння методичними навичками.

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

13. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1.	Проекційний екран	1-11
2	Мультимедійний проектор	1-11
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google	1-11
4.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-11
5.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-11
4.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-11
5.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-11

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-ІУ. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
3. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 р. (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (із змінами та доповненнями).
6. Аніловська Г. Я., Висоцька І. Б., Горалько О. В. Фінанси підприємств: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
7. Бердинець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
8. Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 402 с.
9. Бровко Л. І., Бровко Є. І., Крижановський О. О. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності. *Економіка та держава*. 2019. № 9. С. 57-63.
10. Геєнко М. М. Методичні підходи до аналізу формування та ефективного використання активів у рамках невизначеності та ризику [Електронний ресурс] / М. М. Геєнко, Д. О. Омеляненко // Вісник Сумського національного аграрного університету : науковий журнал. – Сер. «Економіка і менеджмент» / Сумський національний аграрний університет. – Суми : СНАУ, 2023. – Вип. 2 (94). – С. 19-24.
11. Грубляк О.М., Карвацький М.В., Лисенко Ж.П., Юрій Е.О. Фінансовий моніторинг: навч. посіб. Чернівці: Рута, 2019. 240 с.
12. Ковальчук Н.О., Федішин М.П., Жаворонок А.В., Абрамова А.С. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. 2019. С. 231
13. Жукевич С. М., Рожелюк В. М. Фінансова стійкість підприємства в контексті сталого розвитку України. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 4. С. 75-85.
14. Злобіна К.С. Конкретизація змісту фінансового планування, його цілей і завдань для сучасних тенденцій розвитку підприємства. *Бізнес-навігатор*. 2018. Вип. 6 (49). С. 172- 177.
15. Каришин Н. Бюджетування в системі управління підприємствами харчової промисловості. *Галицький економічний вісник*. 2022. №1(34). с.108-114.
16. Ватченко О.Б., Вороніна О.Ю. Бюджетування як інструмент фінансового планування. *Економічний простір*. 2022. № 60. С. 133- 143.

17. Белоусова І.А. Вдосконалення планування як функції управління суб'єктів господарської діяльності. *Вісник ЖДТУ*. 2022. №1 (59). С. 71- 74.
18. Ковальчук Н. О., Михайлюк А. В. Фінансове планування в компанії. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 1. С. 23-27.
19. Косарева І. П., Лопушанський Д. М. Методичні підходи до визначення інтегрального показника оцінки фінансового стану підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2019. № 2. С. 90-96.
20. Косарева І. П., Папірний О. В. Формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 5 (16). С. 281-285.
21. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О. І., Чубка О. М. Фінанси підприємств: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
22. Пятниченко Є. А., Свистун Л. А. Стратегічне фінансове планування в системі завдань розвитку компанії. *Молодий вчений*. 2018. № 5. С. 316-323.
23. Приймак С. В., Волкова О. А. Діагностика фінансової стійкості підприємств в умовах посилення глобальної конкуренції. *Економіка та суспільство*. 2021. № 30. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/662>
24. Ромашко О. М., Неміш Ю. В. Практичні аспекти оцінювання фінансових ресурсів підприємства. *Проблеми економіки*. 2020. № 2. С. 288-294.
25. Радіонова Н. Й. Переваги та перспективи застосування підприємствами України вартісно-орієнтованого підходу / Н. Й. Радіонова, І. О. Тарасенко, С. І. Грищенко // Scientific research in the modern world : proceedings of X International Scientific and Practical Conference, Toronto, Canada, 26-28 July 2023. – Perfect Publishing, Toronto, Canada, 2023. – P. 182-190.
26. Савченко В.Ф.Планування і прогнозування: еволюційні зміни та ситуація в Україні. *Чернігівський науковий часопис. Серія: Економіка і управління*. 2021. № 2 (2). С. 12-20.
27. Савченко К. В. Цільове планування як інструмент реалізації стабілізаційної політики держави. *Наука й економіка*. 2021. № 3 (23). С. 30-33.
28. Костецький В.В. Фінансовий контролінг у системі управління фінансами підприємства. *Наукові записки національного університету «Острозька академія»*. 2022. Вип. 19. С. 143-146.
29. Чемчикаленко Р. А., Майборода О. В., Линьова А. С. Особливості оцінки та аналізу фінансової стійкості підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 32. С. 372-385.
30. Фінанси підприємств : підручник / В. В. Сокурєнко, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків : ХНУВС, 2022. – 292 с
31. Фінанси підприємств. Підручник / О.Б.Курило, Л.П.Бондаренко, О.Й.Вівчар, О.М.Чубка - К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. С. 340

32. Хома Д. Аспекти стратегування політики фінансової санації підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 1. С. 226-233.
33. Ashar J. What are the main activities in corporate finance? Financial director. 2019. November 8. URL: <https://www.financialdirector.co.uk/2019/11/08/what-are-the-main-activities-incorporate-finance/>.
34. Dorothy S. Lund, Natasha Sarin. The Cost of Doing Business: Corporate Crime and Punishment Post-Crisis. Faculty Scholarship at Penn Law. 2020. #2147. URL: https://scholarship.law.upenn.edu/faculty_scholarship/2147.
35. Jun Chen, Tao-Hsien Dolly King, Min-Ming Wen. Non-executive ownership and private loan pricing. *Journal of Corporate Finance*. 2020. Vol. 64. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0929119920300821>.